

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת מכות כ"א - שבועות ד'
פרשת וישלח | ח' - י"ד בכסלו (26 לנובמבר - 2 לדצמבר)

דף כ"א: כתובת קעקע

המשנה הנלמדת בדף זה מלמדת על איסור כתובת קעקע.
בספר ויקרא נכתב: **"וְכָתַבְתָּ קַעֲקַע לֹא תִתֵּנוּ בָכֶם אֲנִי ה'".**
כיצד עושים כתובת קעקע?

יוצרים שריטה בעור ומחדירים צבע לתוך השריטה. אחרי שהשריטה מחלימה העור נותר צבוע. זוהי כתובת קעקע.

הרמב"ם בהלכות עבודת כוכבים כותב שעובדי הכוכבים נהגו לעשות על עצמם קעקעים של עבודה זרה כדי להראות שהם עובדים לעבודה זרה.

מי שעושה כתובת קעקע במזיד, עונשו מלקות. האם יתכן שלאדם תהיה כתובת קעקע והוא לא ילקה?

אכן, כן, אם מישהו אחר עשה לו את כתובת הקעקע, אף הוא עצמו לא עזר לו במאומה. במקרה זה האיש שעשה את כתובת הקעקע לוקה, אף האיש שעל בשרו עשו את כתובת הקעקע אינו לוקה.

דף כ"ב: ארבעים או שלושים ותשע?

התורה מצוה לתת ארבעים מלקות, כנאמר בפסוק בספר דברים: **"אַרְבָּעִים יִכְנוּ".**

אף על פי כן, המשנה הנלמדת בדף זה קובעת: **"כמה מלקים אותו? ארבעים חסר אחת", כלומר: ארבעים מלקות פחות אחת = 39.** מדוע?
המשנה מסבירה שבפסוק לפני כן כתוב **"והפילו השפט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר"**. חז"ל דרשו כי התורה הסמיכה את המילים **"במספר"** - ארבעים, כדי ללמדנו שיש לתת כמות מלקות שמגיעה עד מספר ארבעים.

שם אנחנו
סיימנו מסכת
מכות!

מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת מכות, דף כ"ד

"בא מיכה והעמידן על שלוש. דכתיב: 'הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך, כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלקיך'. עשות משפט - זה הדין. אהבת חסד - זה גמילות חסדים. הצנע לכת - זה הוצאת המת והכנסת כלה". (מסכת מכות, דף כ"ד)

באר - אחרי
אזלי - הולכים

הסבר: מיכה הנביא קבע ששלושת העיקרים החשובים של היהדות הם עשיית משפט, אהבת חסד וצניעות הליכות.

על המפה

בית הספר הריאלי בחיפה

בית הספר הריאלי העברי בחיפה, או בקיצור "בית הספר הריאלי", הוא בית ספר פרטי בחיפה. בית הספר הוקם בשנת תרע"ג (1913) על רקע "מלחמת השפות", כתגובה להחלטת המוסדות המוסמכים לבחור בגרמנית כשפת ההוראה. **המורים והתושבים שהתנגדו לכך הקימו את בית הספר הריאלי, שבו למדו בשפה העברית.** בית הספר התמקם בתחילה בבית הכנסת "הדרת קודש", ומנהלו הראשון היה **ד"ר ארתור בירם**. לאחר מכן עבר למבנה החדש. **הערכים שהנחו את בית הספר היו ציונות, משמעת, והגשמה עצמית, לאומית וחברתית, וסיסמתו החרוטה על סמלו היא "הצנע לכת".** רבים מבוגרי בית הספר לאורך השנים הגיעו לתפקידים חשובים בעשייה הישראלית, בפוליטיקה, בביטחון, באקדמיה ובתחומים נוספים.

כיפת מבנה בניין הכיתות התיכוניות בהדר הכרמל הכיפה מופיעה בסמל בית הספר (Wikipedia, Deror avi)

דף כ"ג: רוח הקודש בבית הדין

התלמוד מספר לנו על בתי דינים שרוח הקודש הופיעה בהם והודיעה
שדברי הדין צודקים.

נספר על שנים מהם:

כאשר בני ישראל ביקשו משמואל הנביא שימליך עליהם מלך, אסף
שמואל את כל העם ואמר להם: אתם עדים שלא לקחתי מאיש
מכם מamon ולא שוחד, כפי שהפסוק מתאר (שמואל א', פרק י"ב):
"**וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עַד ה' בָּכֶם וְעַד מְשִׁיחוֹ הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא מִצְאָתֶם בְּיָדִי
מְאוּמָּה.**" ומה השיבו בני ישראל? **"וַיֹּאמֶר עַד".** תשובתם של בני
ישראל נכתבה בלשון יחיד, **"וַיֹּאמֶר"** במקום **"וַיֹּאמְרוּ"**, מפני שלא הם
השיבו, **אלא רוח הקודש הופיעה בבית דינו והעידה שהוא צודק.**
שמיעו לא לקח ממון מאיש.

מקרה נוסף ארע בבית דינו של שלמה המלך, כאשר הופיעו בפניו
שתי נשים עם תינוק וכל אחת טענה שהתינוק שיהיה לה. שלמה המלך
גילה בחוכמתו מי האם האמיתית, ואחר כך יצאה בת קול ואישרה
את דבריו: **"היא אמו".**

דף כ"ד: צחוקו של רבי עקיבא

בדף האחרון של מסכת מכות מופיע מעשה שארע לאחר חורבן
בית המקדש השני.

יום אחד הלכו התנאים רבן גמליאל, רבי אלעזר בן עזריה, רבי יהושע
ורבי עקיבא, ושקעו מרחוק קולות שיעולים מאנשי רומי, קולות של
חיים רגילים, שלולים ומאושרים. **בכו התנאים ואלו רבי עקיבא צחק.**
שאלוהו בתמיהה: מדוע אתה צוחק? אמר להם: ומדוע אתם בוכים?
אמרו לו: הללו עובדי עבודה זרה יושבים בטח והשקט, ואילו אנו בית
מקדשנו שרוף באש, ולא נבכה?

אמר להם רבי עקיבא: דווקא בגלל שהם חיים בשלום אני שמח, והוא
הסביר: **אם אפילו לרשעים כאלו הקב"ה מעניק שכר על מצוות
שעשו, אנו רק יכולים לתאר לעצמנו את השכר העצום שיקבלו
אותם אלו שמקיימים את רצון הבורא יתברך.**

מתולדותיו

ד"ר ארתור יצחק בירם

(תרל"ח-תשכ"ז, 1878-1967)

**ד"ר ארתור יצחק בירם ז"ל היה מייסד
בית הספר הריאלי העברי בחיפה
ומנהלו הראשון.** בירם נולד בגרמניה
ולמד שפות ופילוסופיה באוניברסיטת
ברלין, וכן למד בבית המדרש הגבוה
ללימודי יהדות. **בשנת תרע"ג (1913)
עלה לארץ ושימש כמנהל בית הספר
הריאלי.** במלחמת העולם הראשונה
שירת בצבא הגרמני, ולאחר מכן חזר
לנהל את בית הספר ופעל רבות לעיצוב
דמותו. בשנת תש"ח (1948) פרש
בירם מניהול בית הספר, אך המשיך
לשמש כמנהל בית המדרש למורים
וכיושב הראש של מועצת המנהלים
של בית הספר. כמו כן, המשיך לכתוב
ולפרסם מאמרים בפילוסופיה, היסטוריה
ותיאולוגיה. **בשנת תשי"ד (1954) זכה
בפרס ישראל בתחום החינוך.**

ד"ר ארתור בירם, 1928 (Wikipedia)

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

**תלמוד ישראלי- הדף היומי לילדים,
מחבר ומנגיש את לימוד התלמוד,
מגביר אהבת תורה ומעצים את
התא המשפחתי והקהילתי.**

הפרויקט כולל- שבעה כרכים המקיפים
את כל דפי התלמוד עפ"י סדר הדף היומי,
עלונים שבועיים המופצים בעשרות אלפי
עותקים, דף פייסבוק f, 60 סרטונים
ב- בשיטות ערוץ מאיר עם כוכבי
הילדים אסי וטוביה.

לפתיחת מוקד לימוד כקהילה או בית ספר
לפרטים: **ענבל הלל רכזת פרויקטים**
03-9250274 | inbalh@medison.co.il

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

מסכת שבועות

דף ב': סדר המסכתות

מסכת שבועות עוסקת בסוגי השבועות השונים, איך מקבלים שבועה, מה דינו של מי שנשבע שבועת שקר, ומה דינו של מי שנשבע ועבר על שבועתו. התלמוד שואל: מדוע סידרה מסכת שבועות אחרי מסכת מכות? ומשיב: מפני שבשלהי מסכת מכות נלמדה ההלכה הבאה: התורה בספר ויקרא מצוה: "לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך" - אסור לגלח בתער את מקום הפאות ואסור לגלח בתער את הזקן. נשים לב שהתורה כותבת בלשון יחיד: "פאת ראשכם", "פאת זקנך", ואף על פי כן המקלח את פאותיו עובר שני איסורים - איסור על כל פאה, והמקלח את זקנו עובר חמישה איסורים - שתי לחיים עליונות, שתי לחיים מתחתונות והסנטר. לכן קבע עורך המשניות רבי יהודה הנשיא את מסכת שבועות אחרי מסכת מכות, כי גם מסכת שבועות פותחת בידיעה שבתורה כתובות רק שתי צורות של שבועה, אף באמת ישנן ארבע צורות של שבועה.

דף ג': צורת סידור המשניות

הפותר את הדף הראשון של מסכת שבועות בטוח שהמשנה הראשונה של המסכת תעסוק בדיני שבועות, אף להפתעתו הרבה הוא מגלה שבשני הפרקים הראשונים של המסכת, המשניות עוסקות בדברים שונים לחלוטין. **המשנה הראשונה** מזכירה ידיעה קצרה לגבי שבועות, ואחר כך היא מונה רשימה ארוכה של מצוות ודינים שאין ביניהם כל קשר לשבועה. **המשנה מצינת כי בתורה כתובים שני סוגי שבועות: אדם שנשבע לעשות משהו, ואדם שנשבע שלא לעשות משהו, אף באמת יש עוד שני סוגי שבועות: אדם שנשבע שטענה בעבר משהו, ואדם שנשבע שלא עשה בעבר משהו.** אחר כך מצינת המשנה שגם בדיני טומאה, בדיני שבת ובדיני נגעים ישנם דברים נפוצים בתורה במקורש וישנם שאינם כתובים, ומכאן ואילוף היא עוברת לעסוק בדיני טומאה ובקרבנות שמקריבים עליהם. סיפום: רבי יהודה הנשיא שילב בתוך המשניות קצרי הלכות הדומות זו לזו, אף על פי שאינן עוסקות בענין המסכת.

דף ד': שבועת ביטוי

יש ארבעה סוגים עיקריים של שבועה:
א. שבועת ביטוי. ב. שבועת נשוא. ג. שבועת העדות. ד. שבועת הפיקדון. במאמר זה נלמד מהי "שבועת ביטוי".
שבועת ביטוי היא שבועת שקר.

שבועת שקר היא שבועה שנשבע אדם לעצמו, למשל: אני נשבע שהיום אסע לירושלים, או אני נשבע שהיום לא אסע לירושלים. אם הוא עבר על שבועתו, כך דינו: כמזיד - חייב מלקות, וכשוגג - חייב קרבן עולה ויורד. ומדוע בתלמוד היא מכונה "שבועת ביטוי"? על שם הפסוק בספר ויקרא העוסק בשבועה זו: "או נפש כי תנשבע לבטא בשפתים".

★ | מן ההיסטוריה

מלחמת השפות

"מלחמת השפות" הוא כינויה של סערה ציבורית שהתרחשה בארץ בשנת תרע"ג (1913) סביב מקומה של העברית המתחדשת במערכת החינוך היהודי בארץ. הציונים ראו ביידיש שפה מיושנת ומנוונת, ונחלקו לגבי השפה שאמורה להחליף אותה. הציונים המערב-אירופאים לא האמינו שהעברית יכולה לחזור ולשמש כשפה מדוברת, ולכן תמכו בשימוש בשפות כמו גרמנית, צרפתית וכדו'. לעומת זאת, הציונים המזרח-אירופאים קראו להחיות את השפה העברית, והיו כאלה שתמכו דווקא ביידיש. המחלוקת בארץ פרצה בעקבות החלטת חברת "עזרה" שבמוסדותיה ילמדו בגרמנית, היא התפשטה ברחבי היישוב והובילה לחרמות ומריבות נגד מוסדות שונים. **בסופו של המאבק ניצחו תומכי השפה העברית, והיא הפכה לשפה המדוברת במוסדות החינוך ובחיי היומיום.**

אספה פומבית גדולה

תרחו ביום ג' ח' חשוון בשעה שמונה בערב
בנוח שלום בבית הכנסת קהלת יעקב

הנושא:

השפה העברית - שפת התלמוד

בבתי הספר העבריים בא"י.

הנאמנים: דוד נ. טרייב.
דוד ת. בוגרשוב.
ומר ישי אדלר.

המלחמה על השפה העברית
(The National Library of Israel collection)

שאלת השבוע

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

- מהי שבועת ביטוי?
- מדוע רבי עקיבא צחק כאשר כולם בכו?
- מהו הסברו של הרמב"ם לאיסור התורה לעשות קעקועים בגוף?

את התשובות יש לשלוח במייל:
talmudisraeli@medison.co.il

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם). הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

70

שנה למדינת ישראל

1965/תשכ"ה

אלי כהן נתפס ונתלה בדמשק

אלי כהן הי"ד (תרפ"ד-תשכ"ה, 1924-1965) היה מרגל ישראלי שפעל בסוריה, העביר מידע חשוב לישראל, נתפס בידי הסורים והוצא להורג, ונחשב לאחד מגדולי המרגלים של ישראל. כהן נולד במצרים ועלה לארץ בשנת תשי"ז (1957). עוד במצרים התחילו מגעיו עם המוסד הישראלי, ובשנת תש"כ (1960) הוכשר כמרגל ונבנתה לו זהות בדויה של סוחר סורי בשם כאמל אמין תאבת שנתיים לאחר מכן עבר לדמשק ויצר קשרים עם בכירים בצבא ובממשל, וכך השיג מידע מודיעיני חשוב אותו העביר לישראל, עד שנתפס והוצא להורג. לוי אשכול, שהיה ראש הממשלה בעת מלחמת ששת הימים, אמר כי מעשיו של אלי כהן חסכו לעם ישראל חיי אדם רבים והביאו לניצחון הגדול במלחמה.

אלי כהן (Wikipedia)

ה'תשכ"ה/1965

מה התשובה?

מצא את התשובות במפגש השבועי:

1. הסיסמא שלי היא "והצנע לכת"

2. החלטנו שבמוסדות שלנו ילמדו בגרמנית

3. צחקתי כששמעתי את הקולות מהעיר רומי

4. רוח הקודש העידה עלי שלא לקחתי ממון מאיש

5. גיליתי מי היא אמו האמיתית של התינוק

דבר תורה לשולחן שבת

כאשר ניגשים בני משפחתו של יעקב להשתחוות לעשו, נאמר: **"ותגשן. השפחות הנה וילדיהן ותשתחוין. ותגש גם לאה וילדיה וישתחוון ואחר נגש יוסף ורחל וישתחוון."** שאלו על כך חז"ל: **מדוע אצל השפחות ולא הוזכרו קודם האמהות ואז הילדים, ואילו אצל רחל נזכר יוסף, ורק אחר כך מוזכרת רחל?** עונה על כך רש"י ואומר: "בכולן האימהות ניגשות לפני הבנים, אבל ברחל, יוסף ניגש לפניה. אמר (יוסף) - אמי יפת תואר, שמא יתלה בה עיניו אותו רשע, אעמוד כנגדה ואעכבנו מלהסתכל בה, מכאן זכה יוסף לברכת 'עלי עין'." יוסף לא רצה שעשו הרשע יתבונן באמו, ולכן עמד לפניה כדי להסתיר אותה מעיניו. בזכות זאת זכה יוסף לקבל את ברכת "עלי עין" מיעקב אביו: **"בן פרת יוסף בן פרת עלי עין"** (בראשית מ"ט)

יש לי מושג | צניעות

הערך צניעות המוזכר בפסוק **"והצנע לכת"** עם אלקיך, משמעותו שעל האדם לנהוג בצניעות בחייו: בהתנהגותו, כלבושו, בדיבורו, במשאו ומתנו ובכל אורחות חייו. צניעות פירושה להימנע מגאווה, מחיי ראווה, משחצנות ומהתנשאות, מכוחנות ומוחצנות.

תלמוד של תורה